

**LUBELSKIE SAMORZĄDOWE CENTRUM
DOSKONALENIA NAUCZYCIELI**

ODDZIAŁ W CHEŁMIE

**Konkursy tematyczne
z języka polskiego**

WRZESIEŃ 2015

Opracowanie regulaminów i organizacja konkursów:

Teresa Koziół – doradca metodyczny nauczycieli języka polskiego powiatu Chełm

Irena Klus – doradca metodyczny nauczycieli języka polskiego powiatu Krasnystaw

Jadwiga Ciepłowicz – doradca metodyczny nauczycieli języka polskiego powiatu Włodawa

Joanna Kojro – doradca metodyczny nauczycieli języka polskiego powiatu Włodawa

**Na podstawie wydawnictwa WOM i ODN w Chełmie „Nauczyciel doradca proponuje”
materiały zebrała i opracowała - Teresa Koziół, konsultant LSCDN**

Lubelskie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli

Oddział w Chełmie, ul. Waśniewskiego 17

Tel/fax 82 5642042

Strona WWW: www.lscdn.pl

Centrum Wymiany Wiedzy: <http://lscdn.pl/pl/centrum-wymiany-wiedzy/>

KONKURSY TEMATYCZNE Z JĘZYKA POLSKIEGO

Tematy konkursów i wybrane zadania zostały przedstawione w celu rozbudzenia u czytelników inspiracji twórczych do rozwijania i wzbogacania własnych pomysłów związanych z organizowaniem konkursów tematycznych z języka polskiego.

Cele konkursów:

- Rozwijanie umiejętności i uzdolnień uczniów. Kształcenie umiejętności językowych.
- Wzbogacanie wiedzy z zakresu proponowanej tematyki konkursowej.
- Popularyzacja czytelnictwa. Rozwijanie zainteresowania twórczością pisarzy współczesnych.
- Rozbudzanie wrażliwości estetycznej i literackiej.
- Kształcenie nawyków właściwej rywalizacji.

Proponowane konkursy z zakresu języka polskiego:

Nazwa konkursu	Klasa	Lektura konkursowa
Ortograficzny	IV, V,VI	Znajomość zasad ortografii i interpunkcji przewidzianych w „Umiejętnościach poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej” programu nauczania
Konkurs na inscenizację baśni	IV	Inscenizacja dowolnej baśni
Baśnie, mity, legendy lub Mity, legendy	V	Rozdziały V i VI podręcznika J. Parandowski „Mitologia” , rozdziały: Bogowie ziemscy, Bogowie olimpijscy, Bohaterowie, Historia wojny trojańskiej A. Oppman „Legendy warszawskie” L.J. Okoń „Opowieści niedźwiedziego grodu” C. Niewiadomska „Najstarsze legendy polskie” E. Orzeszkowa „Legenda o Janie i Cecylii
Czytelniczy	VI	K. Makuszyński „Szatan z siódmej klasy” M. Musierowicz „Kłamczucha”, Kwiat kalafiora” I. Jurgielewiczowa „Ten obcy”, „Inna” D. Defoe „Robinson Kruzoe” L. Montgomery „Ania z Zielonego Wzgórza” J. Tolkien „Hobbit” S. Lem „Bajki robotów” J. Verne „Piętnastoletni kapitan” M. Dąbrowska „Marcin Kozera” K. Siesicka „Zapałka na zakręcie” K. Dickens „Opowieść wigilijna”
Wyrazy ważne, trudne, ciekawe	VI lub I gimn.	W. Cienkowski „Leksykon młodego czytelnika” G. Leszczyński „Elementarz literacki (zestaw słownictwa)
Związki frazeologiczne i przysłowia	VI lub I gimn.	Związki frazeologiczne zaczerpnięte ze znanych mitów Mały słownik związków frazeologicznych Przysłowia polskie
Czy znasz swój język ojczysty ?	VI lub I gimn.	Treści programowe nauki o języku klas IV-VI szkoły podstawowej oraz I-II gimnazjum. Ponadto: „Polszczyzna płata nam figle” pod redakcją J. Podrackiego

		Jan Miodek „Ojczyzna polszczyzna dla uczniów” Jan Miodek „Nie taki język straszny. O polszczyźnie dla uczniów” Helena Kajetanowicz „Licz się ze słowami” Zofia Turlej „Frazeologia w ćwiczeniach dla klas IV – VIII”
Życie i twórczość Adama Mickiewicza	II gimn.	Biografia Adama Mickiewicza oraz zestaw utworów
Cytaty z literatury pięknej	II gimn.	Zestaw lektur dla klas I-II gimnazjum
Analiza i interpretacja utworu lirycznego	II gimn.	R.Jabłoński „Liryka XX wieku w szkole podstawowej” S. Bortnowski „Jak uczyć poezji ?” A. Kowalczykowska „Poezja współczesna w szkole. Interpretacje”

KONKURS ORTOGRAFICZNY **Eliminacje międzyszkolne dla klasy V**

Hrabia Hipolit postanowił zorganizować huczne przyjęcie. Wiadomość ta narobiła wiele hałasu, wszystkich bardzo zdziwiła. Cała okolica wiedziała bowiem, że hrabia jest wielkim chytrusem, który nade wszystko kocha pieniądze i nie chce się nimi z nikim dzielić. Każdy miał więc ogromną ochotę uczestniczyć w tym historycznym wydarzeniu. W dniu przyjęcia w zamku hrabiego zjawili się wszyscy szlachetnie urodzeni goście. Panowie przybyli w czarnych frakach. Na ich białych koszulach pyszniły się duże muchy, a w butonierkach pączki różnokolorowych kwiatów. Panie wyglądały uroczo w długich, bogato zdobionych sukniach. Przed bramami zamczyska czyhała spragniona sensacji chmara chuliganów.

Przyjęcie odbywało się w sali chabrowej. Ściany i większość mebli w tej komnacie miały taki właśnie kolor. Z wyglądem wnętrza harmonizował wystrój stołów. Przykryte one były świeżo wykrochmalonymi, śnieżnobiałymi obrusami. W lewym rogu każdego obrusu wyhaftowany był herb pana Hipolita. Dodatkową ozdobą stołów były wazony z bukietami barwnych hiacyntów. W powietrzu unosił się ich piękny zapach. Stoły aż uginały się od półmisków. Kucharz, który już od dwóch tygodni prawie nie opuszczał swego królestwa, stanął na wysokości zadania. Gościom najbardziej smakowała chuda baranina w sosie holenderskim, chrupiące udka kurczaka zapiekane z połówkami brzoskwiń, chińska sałatka jarzynowa. Zachwyty wszystkich zebranych wzbudził czekoladowy tort oprószone orzechami i lodowy puchar.

KONKURS ORTOGRAFICZNY **Eliminacje międzyszkolne dla klasy VI**

Zbliżał się letni sezon turystyczny. Uczniowie szkół podstawowych rozpoczęli przygotowania do bliższych i dalszych wędrówek. Ich wyobrażenia podążała w różnych kierunkach. Najczęściej szczecinianom marzyły się góry Tatry albo Góry Świętokrzyskie. Ślązakom przychodził na myśl Kanał Augustowski. Poczciwe morze Bałtyk też miało swoich sympatyków, zwłaszcza wśród tych, którzy zawsze gotowi byli przepłynąć wpraw wartką rzekę lub przemierzyć wzdłuż basen. Niektórzy widzieli się już w chryżych czółnach, na żółtych piaskach plaż, wśród leśnych ścieżek otoczonych krzakami jeżyn, nad źródlaną wodą, pośród przybrzeżnych wierzb, gdzie królowały gęgzółki i piegże. Wielu niezdecydowanych wahało się, jaki ekwipunek zabrać ze sobą. Gdziekolwiek by się nie wybrano, należało zadbać, by bagaż był niezbyt ciężki, a tym samym nie sprawiał kłopotu w podróży.

Starsi, planując wakacyjne wojaże, chętnie korzystali z instruktazu znajomych, uważnie wsłuchiwali się na co dzień w radiowe i telewizyjne komentarze, odwiedzali biura podróży. Żądali rzetelnych informacji, zachowywali się nie najgrzeczniej, domagali się potwierdzenia danych urzędowym stemplem. Były nie tylko prośby, ale i groźby. Klienci „Orbisu” w Warszawie przy Alei Róż wiedzieli dobrze, że trzeba przeprosić urzędników za hałas i harmider, jaki panował na korytarzach. Zdawali sobie sprawę z tego, że nie mogą pojechać wszędzie, ale niedokładne informacje wywoływały w ich głowach chaos i zamęt. Pewne było tylko to, że niedługo zabrzmi tradycyjne „do widzenia” i wiele osób prześle sobie serdeczne pozdrowienia znad morza, jezior, gór i rzek.

KONKURS ORTOGRAFICZNY **Eliminacje międzyszkolne dla klasy I gimnazjum**

Dan Clark „Brać”

Mój przyjaciel, Paul, dostał od swojego brata w prezencie gwiazdkowym samochód. W Wigilię, wychodząc z biura, Paul spostrzegł małego ulicznika, który zauroczony obchodził jego nowy, błyszczący wóz dookoła. Jego oczy płonęły zachwytem.

-To pana wóz? – zapytał.

-Owszem. Dostałem go od brata na Gwiazdkę.

Chłopak zdumiał się. –Mówi Pan, że brat dał go panu tak zupełnie za darmo. Jezu, gdybym tak ja...-
zawahał się.

Oczywiście Paul domyślał się, o czym marzył chłopak: zapewne o takim bracie jak jego...

Tymczasem... To, co usłyszał, wprawiło go w osłupienie.

Gdybym tak ja mógł być takim bratem - dokończył chłopak.

Paul przyjrzał mu się ze zdumieniem i idąc za jakimś nieznanym impulsem, rzucił:

-Chciałbyś się przejechać? – Jasne, byłoby cudownie.

Po krótkiej przejażdżce chłopiec zwrócił się nieśmiało do Paula. Jego oczy płonęły z przejęcia.

-Czy...czy mógłby pan przejechać pod moim domem?

Paul uśmiechnął się nieznacznie. Znow sędził, że już wie, o co chłopakowi chodzi. Chciał z pewnością zaimponować sąsiadom, zajeżdżając pod dom wielką limuzyną. Lecz i tym razem się pomylił.

-Mógłby się pan zatrzymać przy tych schodach? - zapytał chłopak.

Wbiegł na górę. Po chwili Paul zobaczył, że wraca. Nie pędził już, niósł bowiem na rękach swego małego, chorego brata. Posadził go na najniższym stopniu, a potem wcisnął się obok niego i wskazując na samochód, powiedział:

- Widzisz, Buddy, stoi tam, dokładnie jak ci mówiłem przed chwilą. Dał mu go brat na gwiazdkę, nie płacił ani centa. Pewnego dnia też ci podaruję taki wóz... Będziesz mógł wtedy zobaczyć na własne oczy te wszystkie gwiazdkowe cudenka na wystawach sklepowych, o których ci opowiadałem... Paul wysiadł z samochodu i podszedł do braci. Wziął malca na ręce i zaniósł do limuzyny. Posadził go na przednim siedzeniu; starszy chłopak usadowił się za nim. Ruszyli. Tej Wigilii, dzięki niezapomnianej przejażdżce Paul zrozumiał, co miał na myśli Jezus, mówiąc: "Większym szczęściem jest dawać...".

KONKURS: BAŚNIE, MITY, LEGENDY

(wybrane zadania)

1. Napisz wyrazy używane w naszym języku, które są spokrewnione z imionami greckich bogów:

- Hypnos (bóg snu) – .....
- Hygieja (bogini zdrowia) – .....
- Helios (bóg słońca) – .....
- Hermes (bóg wiedzy tajemnej) – .....
- Chronos (bóg czasu) – .....

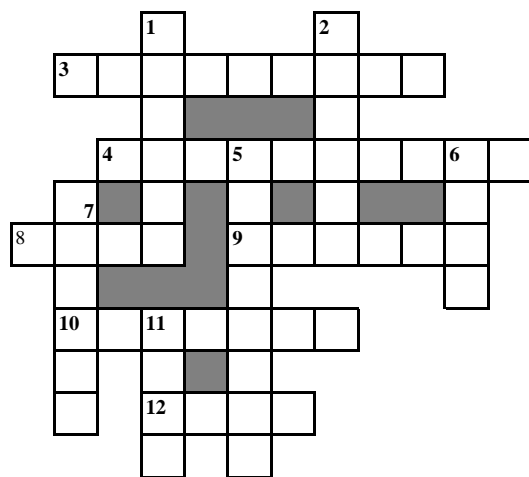
2. Co to jest Partenon? Czyj posąg tam się znajdował?

.....

3. Podane wyrażenia zastąp związkami frazeologicznymi, nawiązującymi do mitologii:

- a) wielki nieporządek – .....
- b) słaba strona, czuły punkt – .....
- c) trudne, niewykonalne zadanie – .....
- d) nienaruszony spokój – .....
- e) problem, którego nie da się rozwiązać – .....
- f) Uznanie czyjejś wyższości i mądrości – .....

4. Rozwiąż krzyżówkę:

POZIOMO

3. Igrzyska sportowe rozgrywane w Grecji od 776 r.p.n.e., a obecnie co 4 lata.
4. Skradł bogom ogień i nauczył ludzi z niego korzystać.
8. Bożek leśny.
9. Młodzieniec, który zakochał się w swoim odbiciu w wodzie; także biały, jesienny kwiat.
10. Bogini zboża, zasiewów i ziemi uprawnej.
12. Ojciec bogów i ludzi, władca Olimpu.

PIONOWO

1. Wyrabiany przez Hefajstosa dla Zeusa; grom.
2. Miejsce kaźni w Hadesie.
5. Półbyk-półczłowiek trzymany w labiryncie zbudowanym przez Dedala.
6. Został skazany na wtaczanie.
7. Członek plemienia, które w 455 r. złupiło i spaliło Rzym; dzisiaj człowiek, który bezmyślnie coś niszczy i psuje.
11. Jedna z dziewięciu córek Zeusa, opiekunka poezji, muzyki, malarstwa

5. Sformułuj pouczenie, które wypływa z mitu o Dedalu i Ikarze:

.....

.....

.....

.....

6. Wypełnij tabelkę:

Cytat (fragment)	Tytuł	Gatunek literacki
„...nie zauważony przez nikogo, podarował ludziom ogień”		
„...tuż przed wierzchołkiem góry głaz wymyka mu się z rąk i spada w dół”		
„syn królewski ujrzał, jak wraz ze słowami padło z jej ust pięć czy sześć pereł i tyleż diamentów”		
„Śpiewam wam ludzie prości, ludzie serca cichego i dobrego, ale na rozkaz śpiewać nie chcę i nie będę”		

7. Z jakich utworów pochodzą postaci ?

- a) Szymon, Barnaba .....
- b) Lutek, królowna .....
- c) Mateusz, Ambroży .....
- d) wróżka, pasierbica .....
- e) skowronek, chłopcy .....

8. Z baśni „Wróżki” wypisz 3 wydarzenia fantastyczne:

.....

.....

.....

9. Wymień 2 imiona zwierząt, które występują w baśni „O krasnoludkach i sierotce Marysi”. Podaj po 2 cechy każdego z nich.

.....

.....

10. Wyjaśnij znaczenie związków frazeologicznych:

- wieniec laurowy .....
- spalić za sobą mosty .....
- niedźwiedzia przysługa .....
- trafić po nitce do kłębka .....

11. Za co, przez kogo i w jaki sposób zostali wynagrodzeni Filemon i Baucis?

.....

.....

12. Jak zakończyła się wyprawa po skarb trzech śmiałków ? Podaj imiona tych bohaterów (legenda „Wyprawa po skarb”)?

.....

.....

.....

13. W jaki sposób król wynagrodził Jana i Cecylię ?

.....

.....

14. Czego dowiadujemy się z legendy „Wyprawa po skarb” na temat Chelma ? Podaj 3 elementy?

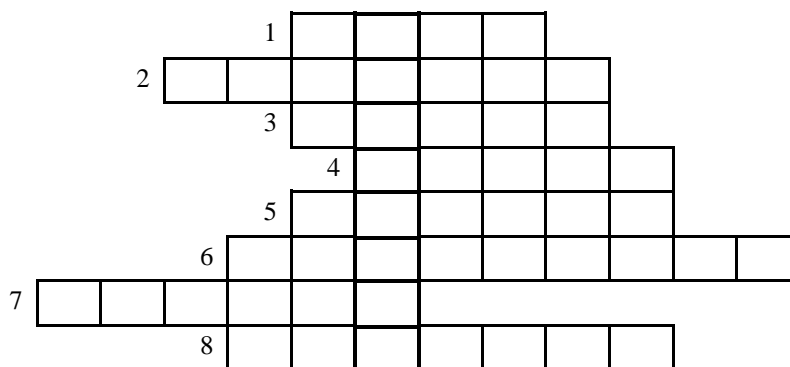
.....

.....

KONKURS: MITY, LEGENDY**1. Rozwiąż krzyżówkę**

1. Dziewczęce boginie pór roku, strzegły wrót Olimpu.	5. Najpiękniejsza kobieta na świecie, o nią toczyła się wojna trojańska.
2. Wypuściła ze szkatuły zło, choroby.	6. Jeden z wynalazków Dedala.
3. Nazwa greckiego strumienia powstałego z łez nimfy.	7. Uwolnił Tanatosa.
4. Cechowała go nadmierna gadatliwość i pyszałkowatość.	8. Żona króla Minosa, władcy Krety.

Hasło:

.....

Napisz, kim była ta postać?

.....

.....

.....

2. Jak narodziła się Atena – bogini mądrości i roztropności, a jak Afrodyta – bogini miłości i piękności?

.....

.....

.....

.....

3. W jaki sposób Herakles zdobył 3 złote jabłka ?

.....

.....

.....

4. Podane wyrażenia i zwroty zastąp związkami frazeologicznymi pochodzenia mitologicznego.

Odpowiadać przy tablicy .....

Dokładnie wykonać pracę .....

Być mądrym .....

Otrzymać nagrodę .....

5. Dobierz odpowiednie wyrazy, tworząc związki frazeologiczne. Objaśnij ich współczesne znaczenie.

czyn	.....	paniczny	.....
wzrok	.....	Tantala	.....
nić	.....	olimpijski	.....
męki	.....	bazyliuszka	.....
spokój	.....	Ariadny	.....
strach	.....	prometejski	.....

Wzór: pięta Achillesa – słaby punkt

.....

.....

.....

6. Podaj tytuły legend, z których pochodzą cytaty:

- a) „Niedźwiedź stanął pośród pękających pni dębów. Na tle zieleni i rudych blasków zachodzącego słońca wyglądał jak monumentalna rzeźba”
.....
- b) „Śpiewam wam ludzie prości, ludzie serca cichego i dobrego, ale na rozkaz śpiewać nie chcę i nie będę”
.....
- c) „Aż jednego razu znaleźli się tacy ludzie, którzy samemu królowi donieśli, jakie to dziwy dzieją się gdzieś w kraju litewskim, w najgęstszej puszczy nad samym brzegiem Niemna”
.....
- d) „Gościnnie kołodziej witał, podejmował, lecz w duszy rosła mu troska i trwoga: skądże dla tylu stanie? I co począć, skoro zabraknie żywności?”
.....

7. Z jakimi postaciami mitologicznymi kojarzą ci się nazwy? Wyjaśnij pochodzenie każdej z nich.

Morze Ikaryjskie .....

Kwiat narcyz .....

8. Z jakim mitem łączysz zamieranie przyrody jesienią? Sformułuj krótką odpowiedź, powołując się na odpowiedni mit.

.....

.....

.....

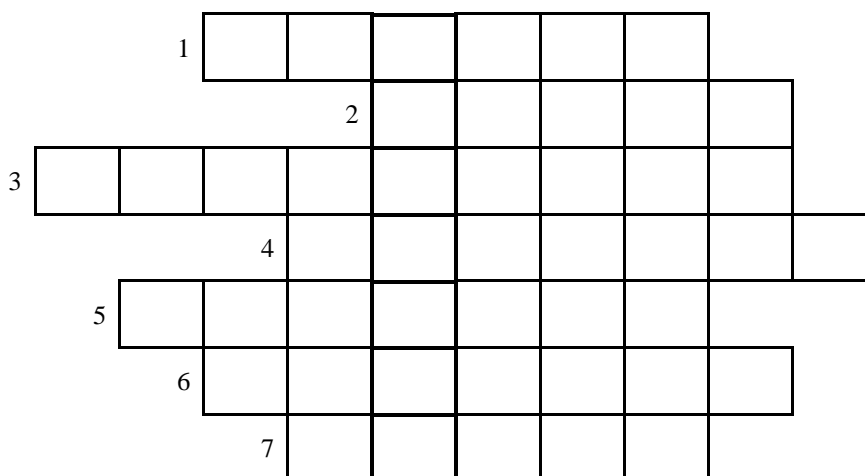
.....

9. Czy znasz imiona greckich bogów, herosów i muz ? Przyporządkuj litery do odpowiednich cyfr.

1 –	1. Hestia	A) Bogini sprawiedliwości i prawa
2 –	2. Tezeusz	B) Bóg słońca, światła i wyroczni, patron nauki i sztuki
3 –	3. Temida	C) Bogini lasów, gór, łowów i dzikich zwierząt
4 –	4. Artemida	D) Bogini ogniska domowego
5 –	5. Mojry	E) Heros, pogromca Minotaura
6 –	6. Apollo	F) Muza poezji miłosnej z małą lirą
7 –	7. Erato	G) Boginie przeznaczenia, losu
8 –	8. Boreasz	H) Bóg wiatru północnego

10. Rozwiąż krzyżówkę.

1. Napisał „Legendy warszawskie”.
2. Znak wojenny Lecha.
3. Rzemieślnik wyrabujący koła.
4. Nie bała się Bazyliuszka.
5. Z legendy o syrenie.
6. Gród zbudowany przez Lecha.
7. Jego posąg stał na kredowym wzgórzu.

Hasło:

.....

Uzupełnij tekst, który wyjaśnia znaczenie hasła krzyżówki.

..... to opowieści związane z jakimiś ..... zdarzeniami, postaciami i miejscami. Często zawierają elementy .....Mówią o pradawnych początkach jakiejś zbiorowości ludzkiej, o założycielach rodu ....., o władcach, bohaterach narodowych. Wyrazy ..... i legenda są często używane zamiennie.

KONKURS CZYTELNICZY – wersja A
(wybrane zadania)

1. Wypełnij tabelę:

Tytuł	Autor	Bohater	Czas akcji	Miejsce akcji
		Gąsowski		
		Krysia		
		Gilbert		
		Piętaszek		
		Poleander		
		Siostry Borejko		

2. Wymień 2 zagadki, które rozwiązał Adaś Cisowski.

.....
.....

3. Podaj 3 cechy:

- a) wyglądu hobbita .....
- b) upodobań hobbita .....

4. Wymień 4 stworzenia fantastyczne zamieszkujące Hobbiton.

.....

5. W jakim celu została utworzona grupa ESD /Kwiat kalafiora/ ? Wyjaśnij ten skrót.

.....
.....

6. Podaj czas fabuły powieści o Robinsonie i określ w nim najważniejsze etapy życia bohatera.

.....
.....
.....
.....

7. Wymień przyjaciół Robinsona na bezludnej wyspie.

.....

8. W jaki sposób Robinson własną pracą ulepszył warunki życia na wyspie ?

- a) .....
- b) .....
- c) .....
- d) .....
- e) .....
- f) .....

9. Podaj imię i nazwisko autora oraz tytuł utworu, z którego pochodzi cytat.

- a) „O tym, co najlepsze...niewiele ma się do opowiadania..., za to o rzeczach przykrych, niepokojących czy wręcz groźnych można opowiadać wspaniałe historie i starczy temu na długo”.
- b) „Gdyby choć odrobinę miał rozumu, nie przybyłby do nas. Cóż bowiem może przyjść istocie, która pod słońcem mieszka z klejnotów gazowych i srebrnych gwiazd lodu”.
- c) „Piekielne twoje talenty właściwie użyte, mogą stać się pożyteczne...Potrzeba mi gwałtownie twojej pomocy.”

- d) „Mały sierota, znaleziony na przylądku Sandy-Hook, zaszedł tak wysoko jedynie dzięki wytrwałości i pilnej pracy. Mimo młodości cieszył się powszechnym szacunkiem, ale był tak skromny, że nawet sobie z tego nie zdawał sprawy.”

10. Wymień 8 ważnych cech charakteru Ani z Zielonego Wzgórza.

.....

.....

11. Ułóż ramowy plan wydarzeń utworu „Marcin Kozera”

.....

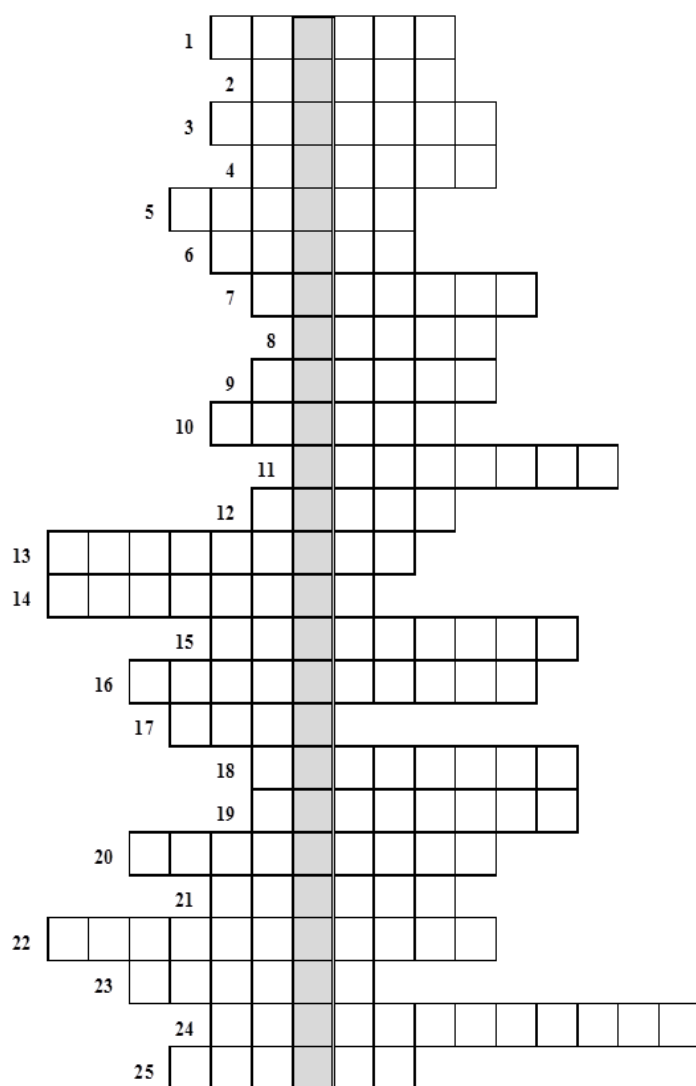
.....

.....

.....

.....

12. Rozwiąż krzyżówkę. Podaj hasło.

1. Rzeka przepływająca przez Londyn.
2. Pokazywał je mędrzec Kryonidów.
3. Przedstawienie, w którym brał udział Marcin.
4. Przeżył go Dick na statku „Wędrowiec”.
5. Opiekunka Ani Shirley.
6. Bohaterka „Szatana...”
7. „Piętnastoletni...”
8. Rozbity statek z powieści Defoe.
9. Był nim Bilbo.
10. Imię tytułowego owczarka.
11. Nazywano tak Patrycję z „Kwiatu kalafiora”.
12. Pisarz francuski, ojciec fantastyki naukowej.
13. Imię Lema.
14. Był nim ojciec Marcina Kozery.
15. Wnuczka księcia Rudlinga.
16. Miejsce, dokąd chciał wrócić pan Kozera.
17. Imię Tolkiena.
18. Bohater „Szatana”.
19. Imię bohaterki „Kwiatu kalafiora”.
20. Był nim początkowo Piętaszek.
21. Koleżanka Marcina.
22. Przyjaciół Trurla.
23. Krasnolud – Dębowa.....
24. Było ich trzech.
25. Oświetlało m.in. Zielone Wzgórze.

KONKURS CZYTELNICZY – wersja B

1. Napisz, w kilku zdaniach, jak rozumiesz myśl:

„Im trudniej się coś zdobywa, tym większe się ma zadowolenie”
lub

„Nie należy nigdy wątpić o czyjejs uczciwości, jeśli się nie ma na to dowodów”

.....

.....

2. Do podanych wyrazów dopisz inne, wybrane z ramki, aby powstały pełne nazwy miejsc występujące w poznanej lekturze.

Biała Droga .....

Aleja .....

Zacisze .....

Las .....

Dolina .....

(Zakochanych, Rozkoszy, Duchów, Fiołków, Słowika)

3. Uzupełnij tabelkę.

Tytuł utworu	Bohater	Czas akcji	Miejsce akcji	Autor
	Marcin			
	Iwo			
	Kowalik			
	Marian			
	Piętaszek			
	Dick			
	Poleander			
	goblin			
	Smuga			
	Diana			

4. Ułóż w porządku chronologicznym przedstawione poniżej cytaty. Wpisz kolejny numer do prostokątka.

„Zenka dzieli już od wozu nie więcej niż 3 kroki. RzUCA się naprzód, chwytA ręka za kłonicę, biegnie chwilę przy kole, po czym gwałtownym ruchem odbija się od ziemi i wskakuje na wóz.”

„Mój chłopcze – głos ojca pełen jest namysłu – zdaje mi się, że nie wszystko jest z tobą w porządku. Coś przede mną ukrywasz. Chciałbym ci pomóc – muszę jednak wiedzieć prawdę. Jestem lekarzem i to co powiesz, zostanie między nami.”

„Ach, Zenek, Wiktor powiedział o tobie milicjantowi! Żeby cię aresztował! Ten milicjant może tu przyjść. Więc my ... Nie możesz tu nocować.”

„Na podłogę werandy przez uchylone okno pada kamyk. Ula wzdrygnęła się. Rozgląda się, oczy, oślepione latarnią, dłuższą chwilę nie widzą nic. Jest leży koło nogi stolika, zawinięty w kawałek papieru. „Wydź na drogę, czekam.” Podpisu nie ma. Nie jest wcale potrzebny.”

KONKURS: CYTATY Z LITERATURY PIĘKNEJ

Eliminacje międzyszkolne

1. Wyjaśnij w kilku zdaniach, jak rozumiesz podane cytaty. Podaj tytuł utworu i nazwisko autora.

a) „Wszystko należy poświęcić człowiekowi, tylko nie innych ludzi”

.....

b) „nie zjadajmy się Dobrze bo nie zmartwychwstaniemy”

.....

c) „Stajesz się odpowiedzialny na zawsze za to, co oswoiłeś”

.....

2. Uzupełnij cytaty odpowiednimi wyrazami:

„Kto nie .....ziemi ni razu, ten nigdy nie może być w .....”

„Jeśli nie chcesz mojej .....krokodyla daj mi .....”

„Nie rzucim .....skąd nasz .....”

„Wyuczyl cię .....ziemi twej na .....”

„Pełno nas, ...nikogo nie było, jedną ..... duszą tak wiele ubyło”

3. Jakie cytaty można zastosować pisząc wypracowania związane z tematami:

(Podaj nazwisko autora)

a) przyjaźń .....

b) ojczyzna .....

c) nauka .....

d) człowiek .....

e) serce .....

4. Uzupełnij tabelkę:

Cytat	Tytuł utworu	Autor
„Ona, biedactwo, w tym domu spokojnym dawno już nie doświadczyła tylu wrażeń! Jak pięknym zjawiskiem wydawały się jej fałszywe tony...”		
„Więc też zamiast iść do szkoły albo siedzieć nad książką, wymykałem się z domu i biegłem do portu”		
„Każdą noc prawie, o jednej porze, Pod tym się widzą modrzewiem”		
„Mówię: – dzień dobry panie profesorze, pozwoli pan, że mu pomogę”		
„Codziennie mocniej w ciebie wrastam radością, smutkiem, dumą, gniewem”		
„Bo dzieło zniszczenia w dobrej sprawie jest święte, jak dzieło tworzenia”		
„Polak, chociaż stąd między narodami słynny, że bardziej niż życie kocha kraj rodzinny”		
„...bo jako światło ze słońca, to tak szczęście z miłości wypływa”		
„Ja, Panie niechaj mieszkam w tym gniaździe ojczystym, A Ty mię zdrowiem opatrz i sumnieniem czystym”		
„Każdy z tłumu na ulicy tak był zajęty swoim pośpiechem, że porwanie młodzieńca przeszło niepostrzeżenie”		

KONKURS: ZWIĄZKI FRAZEologiczne I PRZYSŁOWIA
Eliminacje międzyszkolne

1. Wyjaśnij znaczenie związków frazeologicznych:

czekać na Godota – .....
 wylać dziecko z kąpielą – .....
 trafić z deszczu pod rynną – .....
 stroić się w cudze piórka – .....
 rozdzierać szaty – .....
 krecia robota – .....
 niedźwiedzia przysługa – .....
 łabędzi śpiew – .....
 sól ziemi – .....
 lwia część – .....

2. Uporządkuj podane związki według podanych kryteriów:

a) wywodzące się z mitologii: .....
 .....
 b) z Biblii: .....
 .....
 c) z historii: .....
 .....

(suknia Dejaniry, pyrrusowe zwycięstwo, bajońskie sumy, pięta Achillesa, męki Tantara, przekroczyć Rubikon, judaszowe srebrniki, zakazany owoc, syzyfowa praca, węzeł gordyjski, stanąć jak słup soli, wieża Babel)

3. Podaj 5 związków frazeologicznych, w których wystąpi słowo „ręka” w liczbie pojedynczej lub mnogiej.

.....
 .....
 .....
 .....

4. Podane związki frazeologiczne uzupełnij brakującymi wyrazami.

ić ramię w	być	w głowie
ślepy jak	ugryźć się w	
wpuścić kogoś w	grać komuś na	
siedzieć jak ..... pod miotłą	owijać w	
kłamać komuś w żywe		

5. Uzupełnij podane związki, dopisując wyrazy oznaczające nazwy zwierząt.

głodny jak .....
 dumny jak .....
 nudzić się jak .....
 patrzeć jak .....
 ..... zdrowie
 niebieski .....
 drzeć z kimś .....
 .....by się uśmieł
 myszy harcują, ...nie czują
 zapomniał .....jak cielęcim był

6. Co oznaczają podane związki ? Odpowiedź wyraż jednym przymiotnikiem.

- Gołębie serce – .....
 Zbity z tropu – .....
 Patrzy przez palce – .....
 Palce lizać – .....
 Być w siódmym niebie – .....
 Szpakami karmiony – .....
 Nie w ciemną bitą – .....
 Pusta głowa – .....

7. Ułóż zdania z podanymi związkami frazeologicznymi:

(ściany mają uszy, mieć olej w głowie, bić głową w mur, wyjść obronną ręką, znaleźć się między młotem a kowadłem)

.....
 .....
 .....

8. Dokonaj parafrazy tekstu, wprowadzając jak najwięcej frazeologizmów. Podkreśl zastosowane związki.

Nasza pani od muzyki to anioł. Ma niebieskie oczy i bardzo jasne włosy oraz piękny głos. Kiedy śpiewa, w klasie panuje zupełna cisza. Właśnie dzisiaj na piątej lekcji miała być muzyka. Ja – Adam Nowak i mój brat bliźniak jechaliśmy do szkoły zatłoczonym autobusem. Był ogromny ścisk. W dodatku do szkoły było daleko i musieliśmy biec bardzo szybko, żeby się nie spóźnić. Byliśmy szczęśliwi, bo rodzice obiecali nam wycieczkę w góry. Lekcje były monotonne i ciągnęły się niesamowicie. Byłem bardzo głodny. Zupełnie nie uważałem, rozmarzyłem się. Dzwonek. Zaczęła się muzyka.

Nie wiem dlaczego, ale tylko ja jeden wyrodziłem się z całej rodziny i ogromnie fałszuję. Za to mój brat... Ten, to ma dopiero głos. Jesteśmy bardzo podobni do siebie i wykorzystujemy to w szkole. Ja - odrabiam za brata plastykę, a on śpiewa za mnie na muzyce. Tak było do dzisiaj. Właśnie dziś nasza pani odkryła to oszustwo. A było to tak: nagle pani zaprosiła nas obu do odpowiedzi. Mieliśmy zaśpiewać kanon. Znalazłem się w sytuacji bez wyjścia. Było mi gorąco i robiłem się coraz bardziej czerwony. Pani była ogromnie zdziwiona, potem rozgniewana, ale ostatecznie nam wybaczyła.

.....
 .....

9. Podaj po 2 przysłowia związane z następującymi tematami:

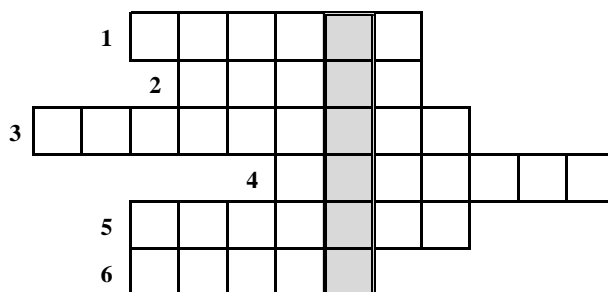
- a) szkoła .....
 .....
 b) zdrowie .....
 .....
 c) praca .....
 .....

10. Uzupełnij treść podanych przysłów odpowiednimi wyrazami:

- Biednemu zawsze ..... w oczy.
 Czym kto ....., od tego ginie.
 Mądry ..... przemawia, głupi językiem rozbawia.
 Jest to ..... nad ....., trzymać język za zębami.
 Ci, którzy ....., nie zawsze dobrze ci radzą.
 Gdzie wiele grzeczności, tam mało .....
 Cudze ..... widzimy, swoje na plecach nosimy.

KONKURS: WYRAZY WAŻNE, TRUDNE, CIEKAWE

1. Rozwiąż krzyżówkę. Podaj hasło. Określ jego znaczenie.

1. Barwne szkła okienne, łączone, ułożone w kompozycję figuralną.
2. Malowidło na ścianie.
3. Wychodźstwo, dobrowolne opuszczanie kraju.
4. Człowiek bezwzględny, tyran.
5. Niewielka budowla na uboczu, pustelnia.
6. Obraz o tematyce religijnej, wyobrażający osoby święte lub sceny biblijne.

Hasło:

.....

2. Podkreślone w tekście wyrazy obcego pochodzenia zastąp odpowiednikami rodzinnymi.

- a) Byliśmy w atelier filmowym.....
- b) Na wystawie znajduje się atrapa statku.....
- c) Twoje poglądy są anachroniczne.....
- d) On jest typowym dyletantem, chociaż wykazuje się inwencją.....
- e) Polska wprowadziła embargo dotyczące wywozu antyków.....
- f) W Polsce jest zakaz eutanazji.....

3. Udowodnij, że nie pomylisz znaczenia zestawionych parami wyrazów.

a) amnezja –	amnestia – .....
b) bibliografia –	hagiografia – .....
c) grafoman –	grafolog – .....
d) elitaryzm –	egalitaryzm – .....

4. Do wyrazów z grupy A dopisz wyrazy z grupy B.

A		B
prestizj	.....	stopniowanie
alienacja	.....	przygnębienie
gradacja	.....	przerwa
frustracja	.....	najazd
analogia	.....	przeszczep
antrakt	.....	bezzład
inwazja	.....	wyobcowanie
anarchia	.....	podobieństwo
transplantacja	.....	dyskusja
polemika	.....	autorytet
patos	.....	kontrola
cenzura	.....	wzniosłość

5. Połącz wyrazy na zasadzie przeciwieństwa znaczeń.

- altruizm .....
antonim .....
prekursor .....
obiektywizm .....
tolerancja .....
pamflet .....
arcydzieło .....

(epigon, subiektywizm, synonim, kicz, egoizm, panegiryk, fanatyzm)

6. Zastosuj poniższe wyrazy w wypowiedzeniach tak, by pokazać, że rozumiesz ich znaczenie.

- rekwizyt – .....
banicja – .....
poliszyneł – .....
diagnoza – .....
alternatywa – .....
koalicja – .....

7. Wpisz wyrazy, które wyjaśniają podane definicje.

- a) Sfałszowany albo podrobiony dokument, pieniądz, dzieło sztuki – .....
.....
b) Przygotowanie tekstu do druku pod względem stylistycznym, ortograficznym i graficznym – .....
.....
c) Stanowisko etyczne, uznające za ideał moralny postępowanie jednostki mającej na celu dobro większych grup społecznych lub całej ludzkości .....
.....
d) Przywłaszczenie cudzego utworu lub pomysłu twórczego, wydanie go pod własnym nazwiskiem – .....
.....
e/ Słowny tekst do utworu muzyczno-wokalnego, opery, operetki – .....
.....

8. Jakie wyrazy obcego pochodzenia pomylił uczeń ? Popraw błędy.

- a) Ropę naftową poddaje się wyrafinowaniu.
.....
b) Na wniosek prokuratora lekarz dokonał dedukcji poszkodowanego.
.....
c) Po wypadku natychmiast poddano moją koleżanką animacji.
.....
d) Powieści historyczne są często adoptowane przez filmowców.
.....
e) Pod wpływem choroby psychicznej ulegał generacji.
.....

KONKURS: CO WIEM O ADAMIE MICKIEWICZU I JEGO TWÓRCZOŚCI?

*Chleb
który żywi i zachwyca
który się w krew narodu zamienia
poezja Mickiewicza
sto lat nas karmi
ten sam chleb
siłą uczucia
rozmnożony*

Tadeusz Różewicz, *Chleb*

Słowami współczesnego poety, który tak ocenia twórczość naszego wielkiego Polaka, zapraszamy Cię na spotkanie z Adamem Mickiewiczem. Przenieś się teraz w owe czasy, sprzed lat 200 i udowodnij, że opinia Tadeusza Różewicza jest słuszna.

1. Połącz w pary nazwy i nazwiska związane z biografią A. Mickiewicza.

Tuhanowicze, Moskwa, Puszkina, Mickiewicz, Goethe, Filomaci, Maryla, Wilno, Weimar, Zaosie.

.....

.....

.....

.....

.....

2. Odpowiedz na pytania.

a) Którego z bohaterów mickiewiczowskich spalono na stosie ?

.....

b) Ile barw wymienia poeta w Inwokacji ? Wypisz je.

.....

c) Wymień 3 pary zaręczone w „Panu Tadeuszu”.

.....

3. Oto pospiesznie sporządzone przez uczennicę sprawozdanie z treści ballady „Świtezianka”. Niestety, okazało się, że autorka bardzo nieuważnie przeczytała utwór. Wypisz błędy.

W piękny, słoneczny dzień mężczyzna w wieku dojrzałym przechadzał się nad brzegiem Świtezianki.

Był to Gerwazy Płużyna, który umówił się w tym pięknym zakątku ze swą żoną, nadobną Świtezianką. Kobieta przybiegła z informacją, że na jeziorze pojawiła się dziwna postać, która wabiła niewinnych chłopów. Przerazona niewiasta wymogła na swym lubym przysięgę.

„Mąż przyklęknął, chwycił w dłoń żwiru,

Ziemskie wzywał moce,

Klął się przy świetnym słońca blasku,

Lecz czy dochowa przysięgi ?

Nie dochował. Zwabiony urodą nimfy utonął w odmętach jeziora i do dziś dusza jego jęczy pod sosną.

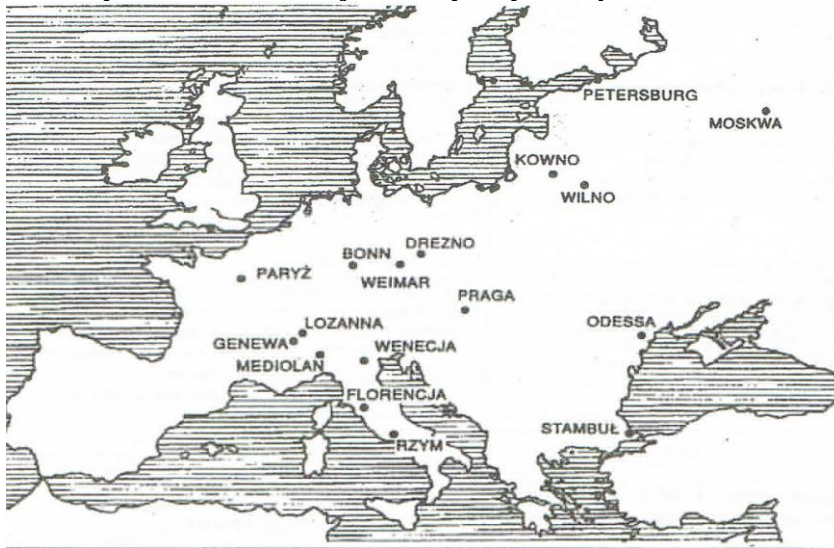
.....

.....

.....

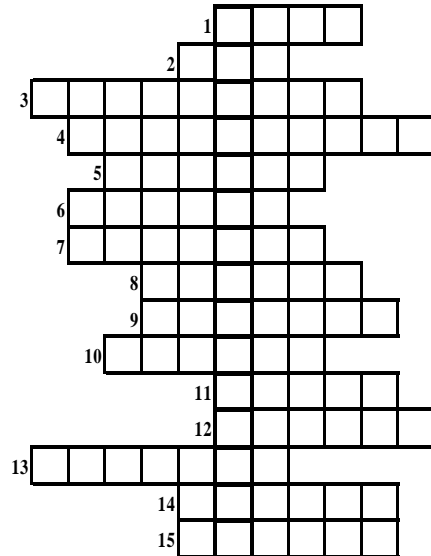
.....

4. Zaznacz na mapie strzałkami kolejność etapów podróży Adama Mickiewicza.

5. Rozwiąż logogryf. Podaj hasło.

1. Powiedział „Lepszy w wolności kęsek łada jaki, niżli w niewoli przysmaki”.
2. ”Już był w ogródku, już witał się z gąską”.
3. Nazwisko Wojskiego.
4. Czmychnął przed panią Twardowską.
5. ”Bo nad wszystkich ziem branki miłsze ..... kochanki.”
6. Zaatakowali kupca.
7. Przyjaciół Leszka.
8. Pisał je będąc na Krymie.
9. ”Niewiasta z wdzięków, a bohater z ducha”.
10. Ojciec trzech synów.
11. Wysadził redutę.
12. Modliły się za ojca.
13. Paktował z Krzyżakami.
14. Tajemnicze jezioro.
15. Doradca Litawora.

HASŁO: .....

6. Wymień 2 sentencje wypływające z „Dziadów” cz. II.

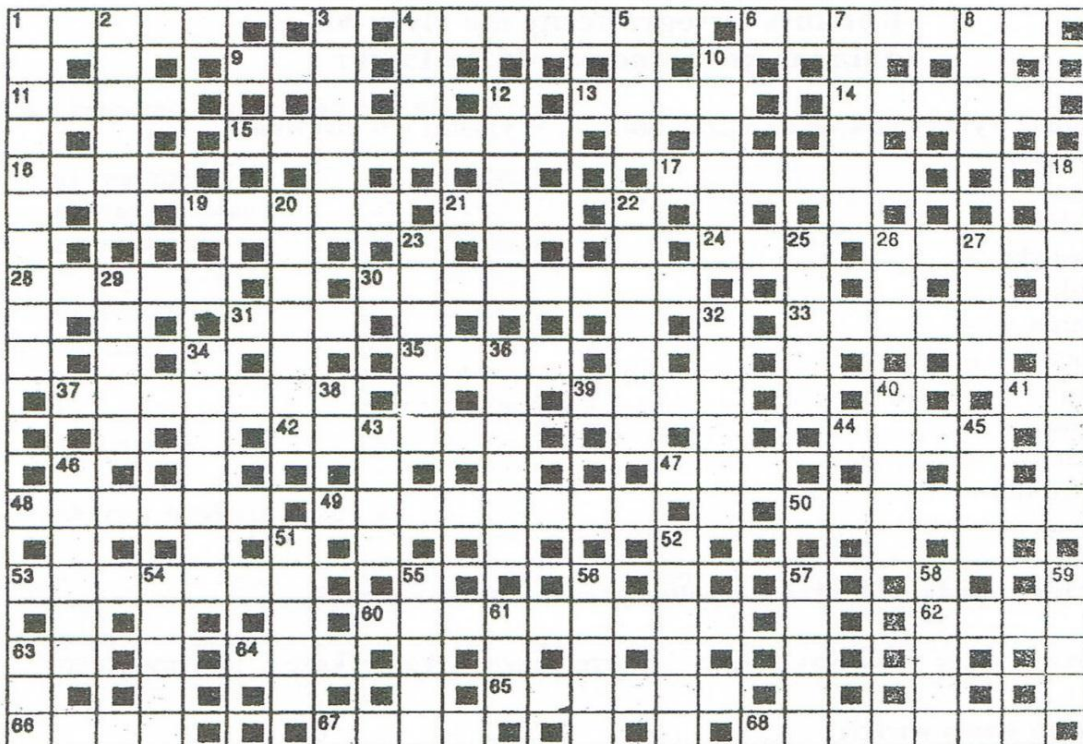
.....

.....

7. Które z utworów Mickiewicza kończą się w następujący sposób ?

- a) ”tam z gośćmi byłem, miód i wino piłem, A com widział i słyszał, w księgi umieściłem”
.....
- b) ”Jezioro do dna pękło na kształt rowu, Lecz próżno za nią wzrok goni, Wpadła i falą nakryła się znowu, I więcej nie słysząc o niej”
.....
- c) „Kiedym dla ciebie tę piosenkę składał,
Wieszczy duch mymi ustami nie władał;
Pełen zdziwienia, sam się nie postrzegłem,
Skąd wziąłem myśli, jak na rymy wbiegłem;
I zapisałem na końcu pytanie:
Co mię natchnęło, przyjaźń czy kochanie?”
.....
- d) ”Gdzie my z nią, on za nią wszędzie. Co to będzie, co to będzie ?”
.....

8. Rozwiąż krzyżówkę.

POZIOMO: 1) inaczej: komnata 4) Gerwazy twierdził, że czarną podano Jackowi 6) spierał się z Dowejką 9) Tadeusz dla Jacka 11) „... z drzewa, lecz podmurowany;” 13) „... lat dziecińczych.” 14) w trakcie wieczery Podkomorzy wspomina dawne ... 15) ksiądz Robak 16) np. burzy albo serwisu, albo zachodu słońca 17) nad nim „rozciągnięte” były „łąki zielone” 19) przedmiot sporu Sopliców i Horeszków 21) pierwszy wyraz *Księgi X: Emigracja. Jacek*. 24) stał na czele Imperium 26) do niego porównuje poeta karczmę Jankiela (patrz: *Księga IV: Dyplomatyka i łowy*) 28) pseudonim kwatermistrza 30) miała bardzo pakowne biurko 31) Mickiewicz marzył, że to właśnie ... będzie czytelnikiem jego ksiąg (patrz: *Epilog*) 33) zginął z ręki Jacka 35) „a to ... grało” 37) czas go zacząć 39) spadły z semicy „na trójkąt Moskali” (*Księga IX: Bitwa*) 41) „... pokolenia żałobami czarne” (*Epilog*, w. 36) 42) Tadeusz dostał ją od Tellmeny razem z kluczem (*Księga III: Umizgi*) 44) „Tak nas powrócisz cudem na Ojczyzny ...” 47) Jankiel 48) „Drzewa i ... liśćmi wzięły się za ręce”. (*Księga III: Umizgi*, w. 556) 49) maczuga Kropociela 50) tytuł V księgi 53) instrument Jankiela 60) grzybów było w bród, „ale Wojski zbierał ...” 62) tytuł VII księgi 63) „... jesteś jak zdrowie;” 64) „długi, cętkowany, kręty” 65) tam mieszkało ptactwo Zosi 66) do jej roblenia jest „w domu porządnym osobna niewiasta” 67) Wojski wodził na polowaniach 68) ostatni klucznik Horeszków

PIONOWO: 1) na niego „patrzcie, patrzcie młodzi;” 2) jeden z przydomków Maćka nad Maćkami 3) do nich ongiś przyjeżdżał na łowy król polski (*Ks. IV: Dyplomatyka i łowy*) 4) rosyjski major 5) karmiła je Zosia 7) zwano go też Królikdem 8) rywał Sokola 10) stolnik dla Ewy 12) Tadeusz pomagał Tellmenie uwolnić się od nich 18) pokazywał ją Robak w karczmie 20) „i z dzieciną radością pociągają za sznurak;/By stary Dąbrowskiego usłyszeć ...” 22) najlepszy cymbalista 23) antagonistą Asesora 25) parstwo zaborcze 26) „ten tylko się dowie, ... cię stracił” 27) odniósł je Robak m.in. w kampanii napoleońskiej 29) „Bierze się doń siekana, kwaszona kapusta;” 32) „O, ... kiedy dożyj tej poclechy;/Żeby te księgi zbłądziły pod strzechy 34) przydomek jednego z Dobrzyńskich, który ze swej broni „tuzin kulek i ał potokdem;” 36) „... lubi widok niezwykle i nowe;” 38) „Panny tuż ... starszymi” 40) rywał Kusęgo 49) „... w rurę” wystrzelił do niedźwiedzicy Domeyko i Dowejko 45) Tadeusz przez nie zobaczył Zosię 46) było ich w bród 51) Rosjanin, który znał polskie przysłowia 52) przedstawiał pory roku i sceny z życia szlachty 54) tytuł IX księgi 55) zabijał je płacką Wojski 56) inaczej: filirty, romanse, umizgi 57) „... na Soplicel” 58) „... jak śnieg biały” 59) Hrabia z Tellmeną rozmawiali o egzotycznych krajach, „a przecież wokół nich ciągnęły się ... / Litewskiel tak poważne i tak pełne krasyl” 61) odgłos broni palnej 63) „... nas powrócisz cudem na ojczyzny ton;”

KONKURS: CZY ZNASZ SWÓJ JĘZYK OJCZYSTY ?

1. Podkreśl prawidłowe formy.

gerbera	gerber
kontrol	kontrola
pomarańcz	pomarańcza
strucla	strucel
podkoszulek	podkoszulka
małż	małża
litra	litr
różno	rożen
sweter	swetr
punktu	punkta

2. Połącz w pary wyrazy bliskoznaczne.

a)	iluzja	1.	porozumienie
b)	intencja	2.	wniosek
c)	oracja	3.	wizerunek
d)	konsensus	4.	zamiar
e)	image	5.	tworzyć
f)	kreować	6.	przemówienie
g)	konkluzja	7.	złudzenie

3. Nazwy własne podane w nawiasie zastosuj we właściwej formie.

- a) Jan Kochanowski mieszkał w ..... (Czarnolas).
- b) Dostałam list od Broni ..... (Bąkówna).
- c) Trzyście odznaczeń pośmiertnych przyznano ojcu Maksymilianowi ..... (Kolbe).
- d) Latem pojedę do ..... (Gołdap).
- e) Dużo opowiadał o swoim pobycie w ..... (Ostrów Mazowiecka).
- f) Wśród pań zabrakło sióstr Doroty i Małgorzaty ..... (Tlałkówny).

4. Odmień rzeczownik „cudzysłów”.

.....

.....

.....

5. W podanych zdaniach użyto różnych form liczebników. Zmień te, które są niepoprawne.

- a) Siedzę w pokoju z czteroma koleżankami.
- b) Jest to sto dwudziesta rocznica jego urodzin.
- c) Udział weźmie trzydzieści pięć dzieci z terenu miasta i gminy.
- d) Ta grupa składa się z sześcioro pracowników.
- e) Użyto kilka obcojęzycznych zwrotów.

6. Popraw błędne formy czasowników.

- a) Zawsze lubiałam czytać książki.
- b) Są to rolnicy, którzy naprawdę umią pracować.
- c) Teraz orają pola.
- d) Tę decyzję podjąłem przed trzema laty.
- e) Młyn znowu zaczął mieć ziarno.
- f) Proszę, niech państwo wsiądzie.

7. Wyróżnione wyrazy zastąp odpowiednimi słowami.

wiodący element wiadomości – .....
 zabezpieczyć opiekę zdrowotną – .....
 serować informacje – .....
 przejeżdżać poprzez wiadukt – .....
 kompletnie się na czymś nie znać – .....
 strasznie interesujące – .....

8. Skreśl zbędne wyrazy.

- a) Ponieważ nie mogłem budować na tym naszym wspólnym małżeństwie, postanowiłem skończyć na amen tę znajomość.
- b) Na sali był pełny komplet widzów.
- c) To naprawdę bardzo znakomity pracownik.
- d) Choremu temperatur a podniosła się w górę.
- e) Dążymy do realnych i rzeczywistych osiągnięć.

9. Jakimi wyrazami lub wyrażeniami można zastąpić słowo „fajny” w następujących przykładach?

- a) fajny nastrój – .....
- b) fajna zabawa – .....
- c) fajny film – .....
- d) fajna sukienka – .....
- e) fajna dziewczyna – .....

10. Masz przed sobą kilka niefortunnie sformułowanych zdań wybranych z audycji radiowych. Przeredaguj je tak, aby były poprawne.

- a) Bardzo wcześnie straciła matkę, w wieku 12 lat jego matka umarła.
- b) Nie można usiąść na jednym sukcesie.
- c) Niedziela będzie kontynuować podobny typ pogody.
- d) W Lublinie mało jest ośrodków, gdzie można się – za przeproszeniem rozerwać.

.....
 .....
 .....
 .....

Spis treści:

Tytuł konkursu	Str.
Konkursy ortograficzne	5
Baśnie, mity, legendy	7
Mity, legendy	9
Czytelniczy (wersja A).....	12
Czytelniczy (wersja B).....	14
Cytaty z literatury pięknej	16
Związki frazeologiczne i przysłowia	17
Wyrazy ważne, trudne, ciekawe	19
Co wiesz, o Adamie Mickiewiczu?	21
Czy znasz swój język ojczysty?	24